

vred D 9.25. Dobi se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Sv. opravilo javne službe božje za lav. škofijo je razpolago samo 1 izvod popolnoma v usnje vezan. — Stane s poštino vred 17 dinarjev. Dobi se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Slovenska ženska v dobi namenskega preporoda. Jako zanimiva knjiga. Stane s poštino vred 11 dinarjev. Kupi se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Jugoslovanski Piemont. Zgodovina Srbije — Črna Gora Jurija do kralja Petra. Stane s poštino vred 12 dinarjev. — Lectiones infra s. Joseph, s. Ioannis B., Ap. Petri et Pauli. Kot pripomoček tistim, ki še imajo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Pastirček pase vredico. 12 veselih božičnih ljudskih pesmi za mešanji zbor. Kdor želi biti veselo ganjen za božične praznike, naj seže po teh napetih. Cena 5 dinarjev. — Naročila sprejema Fr. Rozman, organist, V. Nedelja.

Gospodarstvo.

PRETAKANJE LETOSNJEGA VINA.

Prvo pretakanje vina ima namen, da loči vino od kvasa. Čas za prvo pretakanje ni vedno enak. V normalnih letinah in ob suhi trgatvi z zdravim grozdem igra 14 dni prej ali slej posebne vloge, v izredno močnej jeseni, kakor letos, ko je vedno dežilo in smo spravili deloma gnilo in onesnaženo grozde, pa moramo posebno paziti, na čas prvega pretakanja. Vsled vednega dežja je začelo gniti, jagode so padale na tla in pri branju so se onesnažile z zemljo, škafi so bili blatni, te in roke tudi.

Ker je prišlo razun gnilobe še mnogo druge nesnagne, je letos treba, da ločimo kakor najhitreje vino od onesnaženih drož, da se ne navzame slabega duha in okusa. Sedaj, prve dni meseca decembra, bo ob lepem in suhem vremenu najboljši čas za pretakanje.

Ali naj žveplamo sode? Letošnja vina so kazala kot običajno povprečno 13 do 16 stopinj sladkorja. Alkohola do torej imele 7 do 9 stopinj. Letošnja, na alkoholu večja vina bodo torej bolj podvržena raznim boleznim kor lanskega, ki so imela povprečno 10 do 12 stopinj alkohola in so bila brana ob lepem vremenu in iz zdravega grozja. Ako bomo n. pr. letos pustili natočeno črno vina stati čez noč, bomo v mnogih slučajih opazili, da je vino izgubilo svojo prvotno svetlo barvo, da je pomnelo. Strlo se je! Tež boleznin in še drugim, katere vzročajo razne glivice, se obranimo samo z žveplanim sodev in pretakanjem. V vsaki polovnjak se naj naj ene komad žvepla.

Pretakajmo torej sedaj, da ločimo vino od onesnaženih drož in žveplamo močno, da se obranimo raznih bolezni.

Iz alkoholnega trga.

Tokrat poročamo samo o južnem vinskem trgu, na katerem vlada sledeči položaj: Vinski trgovci kupujejo stara vina, katero plačujejo po 14—16 K, boljše pa tudi po 20 K, seve, se ta vina daleč — daleč ne dajmo primerjati z našimi, spodnještajerskimi vini. Po namenu in v južnih krajih sploh ne vprašujejo in se vinski trgovci prav nič ne zmenijo za letošnje slabo vino. Za novimi vini povprašujejo samo tvornice za žvepla, da potem ta vina prežejo, a še tvornice ponujajo za letošnji pridelok tako nizke cene, da vinogradniki ne morejo prodati robe, ker bi preveč izgubil. Vinska vina je po južnih krajih še vedno v zastoju radi zakupa v železniškem prometu in se pokupijo samo najtežnje količine. Treba pa tudi pomisliti, da namesto vlada zopet znatno povišati davke na alkoholne pijače in je pri takem vladnem postopanju težko misliti na znatno povišanje vinskih cen. Od vseh strani prihajajo glasovi o znižanju vinskih cen, a je to utopija, država sama najbolj udriha z vedno novimi davki vinogradnikov. Vinogradniki po južnih krajih bodo v visokih davkih in še ene slabe vinske letine prineni, da skrejšijo vinograde, ker so pridelavni stroški davki mnogo višji, nego pa se izkupi za pridelano vino. Tudi cene dalmatinskim vinom so znatno poskočile. Dalmatinski vinogradniki so stavili ves svoj up v letošnjo vinsko pogodbo s Poljaki, a je ostalo samo pogodbi in nič več. Naša vina so za izvoz predraga, tudi prevoznih vagonov ni.

Trgovina z žganjem je v popolnem zastoju. Trgovina z žganjem se bojuje novih davkov na alkohol, pa se puščajo v kupčije. Žganje se giblje v ceni po 150 K.

EMOVANJE GOVEDI NA STAJERSKEM v L. 1922.

Vsled pomanjkanja krme, ki je nastopilo po hudi sušni iz tega izvirajoče slabe kakovosti goveje živine, premovanja v letu 1921 niso vršila. V to namenjena sredstva so se obrnila za vzdrževanje najboljših in najlepših starih plemenskih bikov in je ta naprava pri danih razmerah na splošno gotovo več stila.

Ni kaj boljše niso bile prehranjevalne razmere letošnje jeseni; vsled pomanjkanja krme je živina bila v slabem stanju. Radi tega ni imelo pomena splošno premovanje v velikem številu prireditelj. Pač pa so v celi Sloveniji na jesen vršila licencovanja bikov, žena s premovanjem najboljših plemenjaka, ker ho na ta način rešiti zopet nekaj starih bikov predčasno odprodajo.

Splošna pregledovanja in premovanja goveje živine pri katerih je bil dognan tudi ženski material, so se letošnje jeseni na Slov. Stajerskem in sicer ste tu vršile: v St. Jurju ob juž. žel. ter okrajno premovanje v Marenbergu.

Misel združnih premovanj je bila letos jako srečljiva. Pri združnih premovanjih dobe odlikovanja le tiste živinorejci, ki so s svojim trajnim delom prispevali k razvoju živinoreje, med tem ko so priznanja pri okr.

premovanjenih včasih lahko bolj od naključja odvisna, ker se podeljujejo tudi za slučaje, torej ne za trajne uspehe.

Kako lepa je bila razstava govedu v St. Jurju ob južni železnici, katero je priredil živinorejski odsek tamošnje kmetijske podružnice. Je to najmlajša, pa velik obetajoča živinorejska organizacija. Letošnje pomlad se je vršil vpis najboljših živin v matično knjigo in že letošnje jeseni je podružnica uprizarila razstavo vpisane živine. To se je zgodilo ob priložnosti obiska srbskih kmetovalcev, ki so bili polni hvale o razstavljenem materialu. Naloga odseka je delovati na zboljšanje mlečnosti pri pomurski pasmi. Odsek živinoreje deluje ob velikem zanimanju okoliškega prebivalstva. Razstavljene živine so nudile lepo sliko, zlasti, kar se rasti tiče. Osobito sta vzbujala zanimanje dva starejša bika, šestletni pšenice barve ter štiriletni sivec (lastnika Urlep in Rozman). Živinorejski odsek ima hvaležno polje: Razven zvišanja mlečnosti bo treba delovati tudi na večje izjednačenje zunanjih oblik. Vsekakor pa imamo tukaj že danes dobro vzrejevališče za plemenske bika pomurske pasme, s čemur je napravljen važen korak k osamosvojitvi.

Omeniti mi je še premovanje v Marenbergu, za katerega se je tamkajšnji okrajni zastop že tri leta potegoval. Pokazalo se je, da je bilo splošno pregledovanje silno potrebno, kajti ugotovilo se je silno pomanjkanje dobrih bikov, navzlic temu, da so v okraju vsi pogoji za uspešen razvoj živinoreje dani. V okraj je treba znesti le podrobno delo potom pouka in nasveta pri plemenskem odbiranju in pravilni vzgoji plemenskega naraščaja. Pridobili je za rejsko delo boljše posestnike, ki naj začnejo med seboj tekmovati. Zaenkrat pa je neobhodno potrebno, spraviti v roke zanesljivih rejcev nekaj dobrih plemenjaka. Okrajni zastop se je izjavil pripravljenega v to svrhu tudi denarno žrtvovati k nakupu plemenjaka.

Pri vsakem premovanju je imel živinorejski referent primeren poučni govor o utisih premovanja ter dajal nasvete za nadaljno delo.

H koncu poročila naj omenim še sledeče: Letošnja premovanja so jasno pokazala vrednost organiziranega podrobnega dela. Material pri živinorejskih združenjih nas je o tem zadostno prepričal. Za tako delo pa ni treba ravno zadruge, opravljajo ga lahko živinorejski odseki pri občinah ali podružnicah, glavno je, da se začne delo pravilne plemenske odbire in nabava dobrih plemenjaka resno in smoterno izvrševati. Samo besede danes ne zadostujejo več, treba praktičnega izvajanja. Kjer si krajevni faktorji nis onaj jasnim, želijo pa napredka ter se podrobnega dela ne ustrašijo, naj povabijo pristojnega živinorejskega inštruktorja ali okrajnega ekonomista, ki bo dal podrobna navodila.

Niso bile mnogoštevilne letošnje živinorejske prireditve na Stajerskem, a vršile so se večinoma v oporiščih naše živinoreje in zaradi tega silno važne. Če bomo imeli enkrat doma dobro urejena vzrejevališča, prestali smo najhujšo krizo v naši živinoreji, kajti dosegli smo delno osamosvojitvev tudi na tem polju. Dosedaj so boljše naši živinorejci v številnih slučajih dokazali, da znajo tudi oni vzrejeti dobre bika, ki se lahko pokažejo pred vsakim še tako kritičnim očesom. Dal Bog, da najdemo med živinorejci še dosti razumnih in pridnih sodelavcev, ki bodo svoje zmožnosti postavili v službo domače živinoreje. To je domoljubno delo prve vrste, v korist kmetskega stanu, kakor tudi ugledu naše pokrajine, od katere pričakujejo naši južni bratje z vso pravico potrebnega napredka in novih pobud.

Inženier Josip Zidanašek, živinorejski nadzornik.

Trgovina s svinjami.

Prejšnji teden so svinjski trgovci kupovali svinje po Vojvodini po 47—52 K, a ta teden pa že po 62 K. Vzrok, da so tako poskočile svinjske cene tiči v tem le: producenti so dvignili cene v domnevanju, da se bo močno ojačil izvoz vsled predstojedecega znižanja izvozne carine. Znižanje izvozne carine pa se ni udeležilo. — Svinjski prekupci tokrat enkrat niso vzrok, da so se pogražile svinje, ampak je ta dvig izzvala nestalnost izvozne carine. Ko je šlo za povišanje izvozne carine je zadel ta povišek trgovce kar nenadoma in so pri tem veliko izgubili. Potrebno bi bilo, da bi se reševalo povišanje izvozne carine sporazumno z ministrstvom, producenti in svinjskimi trgovci, da pride v to trgovino nekaka stalnost. V času od 1. oktobra 1921 do 1. oktobra 1922 se je izvozilo iz naše države 192.430 komadov svinj v vrednosti 224 milijonov 244.838 dinarjev.

Na svinjski sejm v Mariboru dne 24. novembra 1922 se je pripeljal 181 svinj in 2 kozi. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 450—750 K, 7—9 tednov stari 760—950 K, 3—4 mesce 1500—1800 K, 4—6 mescev 2400—2800 K, 8—10 mescev 3500—3800 K, 1 leto 6000—6400 K. Koze komad 500 K.

KMETIJE, POMAGAJTE SI SAMI.

V neki župniji so mesarji grozno izkoriščali kmete in delavce. Kmetom so živo težo plačevali po 16 do 18 K, delavcem pa meso prodajali po 60 K. Tu je priskočila obema na pomoč tamošnja krajevna Kmetstva zveza. V zmislu razglašene okrajnega glavarstva je organizirala klanje živine in razprodajo mesa doma. S tem je pomagala kmetom. Samo en primer: Nekemu posestniku je ponujal mesar za vola, ki je tehtal 400 kg, 6000 K na čez. Posestnik pa ga je zaklal doma in izkupil: a) 170 kg mesa po 46 K — 7820 K, b) koža 25 kg po 70 K — 1750 K. Stroški so znašali 430 K. Tako je izkupil kmet, ki je živino doma zaklal, čistih 9140 K, mesar pa mu je ponujal samo 6000 K. Če pri kupovanju bi imel mesar, če bi prodajal po 46 K meso, dobička 3140 K. A mesarji ga niso prodajali po 46 K, temveč po 60 K. Ko so kmetje, organizirani v Kmetski zvezi, začeli doma klati, so mesarji takoj znižali cene mesu od 60 K na 40 K, misleč, da kmetje ne bodo mogli mesa razprodati. A kmetje so

ga kljub temu lahko razprodali, ker so imeli boljše vrste meso ko mesarji, razun tega pa so ljudje tudi vedeli, da bodo mesarji prodajali meso po 40 K le tako dolgo, dokler bodo kmetje doma klati, potem pa bodo šli s cenami zopet kvišku, kakor prej. To se je kmalu res zgodilo. Ko enkrat 14 dni ni noben kmet več doma klat, so mesarji takoj dvignili cene mesa na 48 K, dočim ga kmetje stalno prodajajo po 40 do 44 K.

Poročevalec, ki nam je to sporočil, je na koncu poročila pristavil: «Pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal! — Samopomoč pa je le v organizaciji!»

Žitni trg.

Žitne cene so se zopet ojačile in to radi pomanjkanja inozemskih žit na trgu, na drugi strani pa radi nestalnosti naše valute v Zürichu. Novosadska borza nam daje v tej smeri jasno sliko. Na zagrebškem žitnem trgu ne vidimo več tuje žitne robe, povpraševanje po domačem žitu postaja močnejše in živahnejše, a ker naša krona notira iz pod dva santima, to dejstvo tira cene žitu navzgor. Iz inozemstva nam ponujajo dovolj žita, a ni mogoče dobiti deviz. Resnica je, da bi se lahko nabavilo inozemsko žito za naše jugoslovanske krome, a valutnega stanja našega denarja ni mogoče v naprej doleteti in pri vednem skakanju naše valute se ne more nikdo spuščati v kake večje spekulacije s tujo žitno robo. Pšenico prodajajo v Vojvodini po 1600—1650 K, staro koruzo po 1300—1340 K, novo koruzo za nabavo v marcu 1923 po 840—850 K, moko nularico po 2300 do 2350 K. Poraba našega žita je vedno večja, radi tega gredo cene žite in moki navzgor.

—
Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi po deželi sledeče poučne sestanke in predavanja v prvi polovici decembra na Slov. Stajerskem: V Starem trgu v župnišču (okrajni ekonom Wernig, o perutničarstvu in prašičjereji). — Na praznik, dne 8. decembra v Mežici na Koroškem (okrajni ekonom Wernig, o uporabi umetnih gnojil, o oskrbovanju travnikov in umni živinoreji). — V nedeljo, dne 10. decembra v Prevaljah (isto predavanje).

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš priredi pri Sv. Petru niže Maribora v nedeljo, dne 3. decembra porani maši predavanje o ravnanju z vinom v kleti. Predava strokovnjak g. Jože Blaževič iz državne vinarske šole.

J. Vezjak:

SEJALNICA ZA DREVESNICO.

O tem predmetu se je že pisalo v strokovnih listih in knjigah več kot dovolj, pa vendar še mnogoterim ni jasno dovolj in tudi marisikateri je poskušal in ni bilo uspeha.

Zatorej, dragi čitatelj ne zameri, ako v «Slov. Gospodarju» najdeš ta članek v poduk in v pobudo. — Sedaj, ko je bila dobra sadna letina, poišči dragi bralec, tropine od lesnika, to je od necepljenih jabolk in hršček. Nič ne de, ako se je jesih poprej iztisnil, tudi nič ne škodi, ako so tropine že suhe ali leže kje na kupu v kakem kotu, samo, da imajo dobro dozorelo seme.

Iz takih tropin presej seme na rešetki, ki ga imaš za prečiščevanje zrnja na škednju, ki mu pravijo «redo-seja». Tako dobljeno seme pa je treba takoj posejati. — Sedaj ob južnem vremenu si namreč zemljo pripravi. 40—50 cm jo globoko prejarči ali rigolaj z dobrim kompostom zagnoj po vrhu in na to zemljo pa takoj sedaj v zimski do meseca februarja nasejaj sadno seme. Seme ni treba biti do cela čisto, ampak velja kar s tropinami vred posejati. In spomladi bodo vzklila mlada drevesca in ako jih še zredčiš in lepo opleješ bodo vzrasla, ako ni presuho 40—80 cm visoko, torej v debelosti svinčnika.

Večkrat je slišati, da se kateri sadjar pritožuje, da mu setev sadnega semena ne uspeva.

To pa za to, ker ni sejal o pravem času in seme morbiti z roko prebrano kje na peči sušil, za to potem uspeha ni. Seme je najbolje sveže in to je sedaj, sejati je tudi jeseni in pozimi do meseca februarja.

Čas zato pa je kakor nalašč, ko ni drugega posebnege dela. Ako se sadjarji ravname po tem navodilu, bo uspeh siguran. — Zdjaj pa nastane vprašanje, kaj naj ukrene v jeseni, ko mi drevesca dorastejo do gori omenjene visokosti, oziroma enoletniki?

Enoletna drevesca je pa v jeseni popipati, jih povezati v snopiče po 50 komadov skupaj in jih posaditi v zaboji (kišto) z zemljo napolnjeno, zaboji pa postaviti v kako klet. Ako so dosegli debelost svinčnika, se lahko prične meseca marca in aprila cepiti, in ako je tačas lepo vreme, se lahko takoj zopet posade v drevesnico.

Kako se pa drevesnica napravi, bomo povedal prihodnjič. Za sedaj dragi sadjereji vam priporočam samo tole: Sejite sadne peške od jabolk in hršček, pa le od «lesnih», ker dajo bolj trpežna drevesa. Od cepljenih sort se dobi bolj boleznim podvrženo drevje ter ne dočeka iste starosti, kakor «lesno od lesnih». To me je že izkušnja izučila, zato še enkrat povdarjam, ako le mogoče, sejte seme lesnega sadja.

Za tem se boste pa gotovo veselili vaših uspehov. Ako boste upoštevali gori omenjena navodila, boste sigurni v vašem delovanju in marsikatera kronica bo ostala v žepu.

—
Seno so prodajali v Mariboru v sredo dne 29. novembra po 900 K do 1000 K 100 kg. Slam po 500—680 K.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 262—266 naših kron, francoski frank stane 18.74—18.94 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 0.47—0.49 za 100 čehoslovanskih kron 862—878 za 100 nemških mark 4.16 in za 100 laških lir 1284—1300 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1.80 centimov (1 centim je 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone padla za 30 točk.